

cum illa hujus nostri duntaxat habebant, apparentiam : quæ enim inter caprum, Deique Filium potest esse similitudo ? Ut proinde idem sanctus alibi antiqua illa sacrificia umbram merito appellaverit, dicens¹: « Cujus umbra fuerunt omnia priorum genera sacrificiorum, » quo eodem titulo B. Algerus utitur cum ait²: « Nec solum plus Domini minus umbras, et figuræ veteres, et superflua, superveniente novitate, et veritate sui sacrificii, distulit ; sed et multiplicitatem sacrificiorum veterum singularitate sui sacrificii abbrevians, occlusionem exteriorum nobis minuit, beneficiorum nobis gratiam multiplicavit, uno unico suo sacrificio redemptionem, remissionemque peccatorum faciens, profectuque fidei, cæterarumque virtutum ad vitam æternam perducens. Sciebam enim quod ideo Deus tam multa sacrificia dedit in lege, ut nullum eorum sufficiens esse ostenderet, quia cœtera essent superflua, si unum sufficere posset, ut unum suum sufficiens magis desideraretur. » Igitur in quadruplici differentia vetera erant sacrificia. Primum ad solvendum honoris gloriæque Altissimi tributum ordinatum erat, dictum holocaustum. Secundum in gratiarum offerabant actionem, appellaturque sacrificium laudum et gratiæ. Tertium in peccatorum offerebatur expiationem, dicebaturque propitiatorium. Quantum offerebatur ad novas impetrandas gratias, tituloque gloriabatur hostiæ pacificæ, et sacrificii imperatořii. Quæ omnia sacrificia Deus benigno duntaxat respiciebat oculo; quatenus dispositione, figuræ et umbræ erant veri perfectique sacrificii. Unigeniti sui; in cuius probationem ita scribit Irenæus³: « Malachias sic presignificavit; non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus omnipotens, et sacrificium non accipiam de manibus vestris, quoniam ab ortu solis usque ad occasum offeretur nomini meo oblatio munda. »

3. — Suarez sacrificium nostrum modo quadam eminenti omnia in se continere bona, quæ ab oblationum sacrificiorumque veterum varietate poterant sperari, his probat verbis⁴: « Reperiuntur in hoc sacrificio conjuncta bona omnia, quæ in aliis sacrificiis divisa reperiebantur. » Id quod in subsequentium discursum progressu discurremus fuisse : et quidem quod simpliciter ad rationem genericam spectat sacrificii, S. Thomas sacrificiorum oblationem *de jure naturæ esse*, ab omnium sæculorum præteriorum probat experientia, dicens⁵: « In qualibet ætate, et apud quaslibet hominum nationes semper fuit aliqua sacrificiorum oblatio quod autem est apud omnes, videtur naturale esse. » Id quod et aliis rationibus confirmat, dum inquit: « Naturalis ratio dictat homini, quod alicui

¹ ID., Conv. adv. leg. et proph. — ² B. ALG., Bibliot. vet. pat. — ³ S. IREN., Cont. hær. — ⁴ SUAR., t. III de Socr. — ⁵ S. THOM., 2. 2. q. 85.

superiori subdatur propter defectus, quos in se ipso sentit, in quibus ab aliquo superiori eget adjuvari, et dirigi, et quidquid illud sit, hoc est, quod apud omnes dicitur Deus. Sicut autem in rebus naturalibus naturaliter inferiora superioribus subduntur, ita etiam naturalis ratio dictat homini secundum naturalem inclinationem, ut ei quod est supra hominem, subjectionem et honorem exhibeat secundum suum modum. Est autem modus conveniens homini, ut sensibilibus signis utatur ad aliqua exprimenda, quia ex sensibilibus cognitionem accipit; et ideo ex naturali ratione procedit, quod homo quibusdam sensibilibus rebus utatur, offerens eas Deo in signum debitæ subjectionis, et honoris, secundum similitudinem eorum, qui dominis suis aliqua offerunt in recognitionem domini. » Quæ supposita veritate, sequitur naturaliter, quod homo ad suam Deo exhibendam protestandamque subjectionem, sacrificium ei offerre debeat. Quale autem Deo gratius, efficacius, utiliusque, quam hoc incruentum offerri poterit, quod omni momento (ut pote *juge sacrificium*) Ecclesia sancta per suos offert filios qua de oblatione Eucharistica S. Laurentius Justinianus ita scribit¹: « Quæ nulla major nulla utilior nulla amabilior, nullaque oculis divinæ majestatis est gravior, dum honorem Deo, Angelis contubernium, exilibus cœlum, religioni cultum, justitiæ debitum, normam sanctitati, obedientiam legi, gentibus fidem, lœtitiam mundo credentibus gaudium, unitatem populis, sacramentis legalibus finem, initium gratiæ, virtuti robur hominibus pacem, lucem mentibus, spem laborantibus, peregrinantibus viam, et pervenientibus tribuit speciem. »

4. — Notandum autem, quod postquam Redemptor Æterno Patri suo dixisset, se humanitatem accepisse, ut ipsi in sacrificium eam offerret (*corpus autem aptasti mihi*) paulo post subjecerit, dicens: « Quia hostias, et oblationes et holocausta pro peccato noluisti nec placita sunt tibi, quæ secundum legem offeruntur, tunc dixi: Ecce venio ut faciam Deus voluntatem tuam. Quibus ex verbis clare colligitur, hoc Unigeniti Filii Dei sacrificium ante apud Deum gratius existere, quanto majus, ut ita dicam in antiquæ legis sacrificiis habeat fastidium: Noluisisti nec placita sunt tibi. Si autem quam Deo grata hæc sit victimæ, plenius dignoscere cupitis, eudem S. Justinianum auscultate, dicentem: « Vides perspicue, nullum acceptabilius Deo posse offerri sacrificium, ad exsolendum laudes sive ad exhibendum gratias, seu ad impetrandum indulgentiam, vel ad gloriam promovendam, quam corporis, et sanguinis Christi sacrosanctum mysterium. » Quæ namque Patri Æterno

¹ B. LAUR. JUST., ser. de Corp. Christi. — ² HEB., 8. — ³ B. LAUR. JUST., ib.

poterat esse satisfactio, dum sibi arietes, oves tau-tosque offerri videret, loco Unigeniti sui, de quo saepe protestatus, fuerat dicens¹: *His est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui?* Trutinæ committit omnia alia opera meritoria, orationes, jejunia, perigrinationes, cilicia, aliaque similia hinc ille, exinde vero solum collocatur sacrificium incruentum reperiensque nullam inter hoc, et ista dari proportionem. In missa enim Patri Æterno Filius offertr², *in quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter*, quiq[ue] in seipso inestimabilem meritorum vitæ, et passionis sue recludit thesaurumque, cujusque omnipotens est intercessio pro omnibus infiniti valoris divitiis, quas in hoc sacrificio obtinere volemus: non enim Deus ministrum respicit celebrantem, sed ad principalem, qui Filius ejus est, attendit offerentem, dicente Suarez³: « Quando sacerdos offerit hoc sacrificium, Pater Æternus intuens donum illud, non sistit in sacerdote, sed in illo, respicit personam Filii sui, quem representat, et ideo acceptat illam purissimam oblationem, ut summe gratam, et acceptabilem sibi. » Quo et Zacharias respxit, dum ait⁴: *Quid enim bonum, quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, et vinum germinans virgines?* Id quod de sacrificio intelligitur, quod juxta Melchisedech figuram, sub panis vinique speciebus Deo offertur. In sacrificio intelligitur quod juxta Melchisedech figuram, sub panis vinique speciebus Deo offertur. In sacrificio igitur considerari possunt persona quæ offert, cui offertur, res oblata finisque oblationis. Secundum quas omnes rationes sacrificium hoc summæ Dei Majestati acceptissimum esse reperiemus. In primis namque persona sacrificans est ipse Christus, *Sacerdos in æternum Christus Dominus*. Juxta quod in Tridentino decisum est verbis sequentibus: « Una eademque est hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in cruce oblitus. » Quod S. Dionysius Carthusianus in hac confirmat verba⁵: « Deus acceptans sacrificium, ipse est secundum divinam naturam idem offerens seipsum secundum naturam assumptam. » Infallibilis namque cœli providentia ita disposita, ut ille ipse, qui sacrificatur, sit secundum naturam divinam una eademque res cum sanctissima Trinitate. In honorem cujus ad ejusdem gloriam, nostramque utilitatem offertur sacrificium, ipse quoque hujus sacrificii offerens, unum idemque nobiscum factum est, pro quorum beneficio offertur, quia nostram humanitatem assumpsit, quæ eadem in altari sacrificatur.

5. — *Corpus autem aptasti mihi.* Ille ipse quoque sacerdos est, et hostia, quæ offertus, quæ omnia

¹ MATT., XII, 5. — ² COLOSS., II, 9. — ³ SUAR., ib. — ⁴ ZACH., IX, 17. — ⁵ DION. CARTH., de vita cur.

Suarez magna cum perspicuitate his verbis declarat: « Christus Dominus est summus sacerdos, qui principaliter offert sacrificium Eucharistiae, quantum docunque, et ubicunque offertur. » Citatque auctoritatem S. Augustini, qui lib. iv de Trinit. cap. vii et xiv dicit: « Christus ipsa offerens, ipse et oblatio. » Cyprianus pariter ab eodem Suaresio citatus, in Epistola LXIII de Sacerdote inquit: « Sacerdos in Altari vice Christi fungitur, » citat quoque S. Chrysostomum in homel. LXXXIII super S. Matthæum dicentem²: « Qui tunc in illa coena confecit, ipse nunc quoque operatur. » et in homilia de proditione Judæ idem S. Doctor ait: « Cum videris sacerdotem offerentem, ne ipsum consideres hoc facientem, sed Christi manum in visibiliter extensam. » Qui idem paulo post ostendit, omnino conveniens fuisse ut sacrificium hoc ab ipsomet Christo offerretur, ut illud acceptum, et gratum efficiat ei, cui offertur: « Ideo, » inquit, « a simili offerente principaliter offerri debet, ut talis oblatio nunquam fieri possit a persona, quæ non sit Deo grata. » Nunc autem impossibile est, quod hoc sacrificium non sit acceptabile, quia persona offerens est illa ipsa, cui offertur, quia Filius simul cum Æterno suo Patre, et Spiritu Sancto illud acceptat, offerendo se ipsum in nostra humanitate assumpta, et per concomitantiam, pariter divinitatem. Quam veritatem S. Augustinus sequentibus verbis confirmat, inquit³: « Cum in forma Dei sacrificium cum Patre sumat, cum quo et unus Deus est, tamen in forma servi sacrificium maluit esse, quoniam sumere: ne vel hac occasione quisquam existimaret, cuilibet sacrificandum esse creaturæ, per hoc et sacerdos est, ipse offerens, ipse et oblatio. » Et ideo si Deus sacrificium Abel, qui typus Christi fuit, benigno oculo aspexit, quanto gravior futurus est Agnus immaculatus ad dexteram ipsius collocatus? Porro in hujus acceptabilitatis confirmationem varios considerare possumus miraculosos eventus, ab Altissimi omnipotencia patratos ad honorandum hoc sacrificium.

6. — Frater Franciscus Durasse in Ojera, reli-giosus Franciscanus⁴, culinæ servitio destinatus, quotidie pro sua devotione multis Missis inservire solitus erat; at vero cum die quadam ob ejus a culina absentiam in præjudicium reectorii notabilem accidisset, a superiore jussus est, post ministratam primam Missam subito in culinam se recipere, nec ab ea recedere; cui precepto prompte obedivit, ita tamen, ut quotiescumque audiret signum elevationis hostiæ, genua sua flectendo in terram, hostiam illam e longinquæ adoraret. Accidit vero, quod dum in præcipua quadam solemnis-

¹ D. CHRYS., h. 81 in Mart., de prodit. — ² S. AUG., I. X de Civ. Dei. — ³ JAC. HAUTIN., l. XII, n. 2221.

tate signum elevationis, in Missa solemini factæ, omnibus simul campanis compulsatis dari audiret, in genua corruens, dixerit: « O dulcissime Salvator, ex quo præsidum voluntate in culina detinor, careo ea voluptate, quam mihi dulcissimam pariebat cultus divinæ hostiæ coram adoratæ; se bene ac beateres habet, quam tu utcunque habere voluisti. » Vix autem hæc verba elocutus fuerat, cum ecce inauditum hoc contigit miraculum; nam muri inter templum, et coquinam interjecti statim aperti sunt adeo, ut Dei servus Christi corpus in ara cernere, et adorare posset: qui tamen continuo rejuncti sunt, non obscuris recessus hujus prodigiis notis relictis. » Hujus autem servi Dei corpus in conventu de Ojera, ubi miraculum hoc accidit, publica veneratione colitur, multisque miraculis illustratur. In catechismo exemplorum, ex Laurentio Surio hæc verba leguntur: « Nec pretereundum puto, qualiter celestis signi visione S. Uldaricum, episcopum Augustanum, voluerit Dominus mirificare; nam in ipsa solemní die Paschæ, multa fratrum caterva astante, dum sanctus sacerdos divina celebraret mysteria, dextera quædam apparuit superna, quæ cum ipsius dextera divina sacrificavit sacramenta. » Quo exemplo Deus manifestare voluit, qualiter divina ejus dextera sit, quæ invisibiliter sacrificat; sacerdos autem non sit aliud, quam simplex ministerii illius instrumentum.

7. — S. Vulfranus, Archiepiscopus Senonensis in Francia, cum in mari constitutus Frisiæ versus navigaret, anchoram ejici jussit, ut navem pro Missæ sacrificio celebrando immobilem redderet. Postquam vero ad illam Missæ partem pervenit, in qua Diaconus sacerdoti patenam porrigit, ad eandem recipiendam, manum suam extendit: dumque illam Episcopus mundare vellet, e manibus ejus in mare decidit, de quo Episcopus dolenter se excusans, in genua corrut, divinamque bonitatem anxie rogavit, ut sicut tot prodigia in mari rubro patratur, ita quoque præsentes ejus preces exaudire dignaretur. Finita autem oratione jussit, ut Diaconus in eundem locum, in quem patena lapsa fuerat, manum suam extenderet; quod ubi factum fuit, subito patena ex profundo enatans, in ejus manu rediit. De S. Ignatio Patriarcha Constantinopolitano, in eisdem Annalibus scribitur² quod, dum Missam celebraret, divinus panis in ejus manibus instar celestis ignis splendescere visus fuerit, ipsaque crux altaris, præcipue elevationis tempore, visa fuerit moveri simul, et exaltari.

¹ FLOR., EX. 50, C. 5. — ² BAR., 878.

DISCURSUS III

DE INSTITUTIONE MISSÆ, IN QUA IPSEMET CHRISTUS QUI PRIMUS CELEBRANS FUIT, PRÆSENS ASSISTIT: UBI ETIAM SACRIFICII HUJUS SUBLIMITAS EX MULTIS ALIIS MYSTERIIS CONSIDERATUR.

IDEA SERMONIS. — 1. Christus fuit auctor et primus celebrans sacrificii Missæ. — 2. Tota Christi vita fuit unum Missæ sacrificium. — 3. S. Petrus pro reverentia tanti mysterii multos ritus et cærenomias missæ ordinavit. — 4. Sacri Doctores sub dignissimis epithetis loquuntur de hoc sacratissimo mysterio. Ferventissima admonitio S. Francisci ad fratres, quanti astimare debeant Sacerdotium et tremendum altaris mysterium. Sacrificium Missæ maximam excellentiam et dignitatem. — 5. Sacrificium missæ est breve compendium Passionis Christi. Pulchra historia ejusdem in Anglia puniti ob auditam missam. — 6. Idem Christus, qui in sacrificio Sionitico et S. Crucis fuit principalis consecrator et offerens, etiam est adhuc in sacrificio missæ. Sacrificium crucis fuit cruentum: illud S. missæ est incruentum. Christus in sacrificio Missæ per corporalem præsentiam seipsum in altari offert pro salute nostra. Omnia christiana Religionis mysteria tantam honorabilitatem et dignitatem non habent quantum habet sacrificium missæ.

Ego accepi a Domino, quod et tradidi vobis, quoniam Dominus Jesus, in qua nocte tradebatur, accepit panem et gratias agens, fregit, et dixit: Accipite et manducate, hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur; hoc facite in meam commemorationem. 1. Cor. xi, 23.

1. — In his Doctoris gentium a prima, et æterna Veritate revelatis verbis, prima declaratur Missæ institutio, cuius author, et primus celebrans Christus summus et æternus Sacerdos fuit. Unde sacram Concilium Tridentinum definit in hæc verba¹: « Corpus et sanguinem suum sub speciebus panis, et vini Deo Patri obtulit, et sub earundem rerum symbolis, Apostolis, quos tunc novi Testamenti sacerdotes constituebat, ut sumerent, tradidit, et eisdem, eorumque in sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcepit per hæc verba: Hoc facite in meam commemorationem. » Hæc igitur prima missa fuit, quæ post ejus institutionem seu potius simul cum jam dicta institutione, in coenaculo Sionitico celebrata fuit, queque tunc connexionem habuit cum sacrificio cruento, sequenti die in Altari Crucis offerendo; de quo idem Concilium ita scribit²: « Et si semel se ipsum in ara crucis morte intercedente, Deo Patri oblatus erat, ut ænam illic redemptions operaretur, quia tamen per mortem sacerdotium ejus extinguendum non erat, in cena novissima, qua nocte tradebatur, ut dilectæ sponsæ suæ Ecclesiæ, visible, sicut homi-

¹ Conc. Trid., sess. 22. — ² Ib.

DE INCRUENTO MISSÆ SACRIFICIO, DISC. III.

« num natura exigit, relinqueret, sacrificium, quo cruentum illud semel in cruce peragendum representaretur, ejusque memoria in finem usque saeculi permaneret, sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in æternum constitutum clarans, corpus et sanguinem suum sub speciebus panis, et vini Deo Patri obtulit. »

2. — Dionysius Carthusianus existimat, non solum incruentum sacrificium coenaculi Sionitici, nec non cruentum in morte Calvariae consummatum, verum etiam totam Christi vitam a primo conceptionis sua instanti usque ad mortem ipsius nihil fuisse aliud, quam Missam quandam solemnem; et quidem priusquam verba, quibus idipsum asserit, in medium adducam, haud abs re futurum esse arbitror, si et ea quæ antecedenter ad illa permittit, insinuem; dicitigitur¹: « F. Uberinus lib. iv « de vita Salvatoris de hac ipsa materia loquitur « satis devote his verbis: Fuit autem Christus non solum sacerdos, et hostia, sed sacrificium quoque, « quia ut ait Augustinus lib. quarto de Trinit. « Omne sacrificium visible, est invisibilis sacrificii sacramentum, id est, sacrum signum. Ideo exposuit « sitio, qua Christus tam infallibiliter se exposuit « in extremis in hostiam, et sacrificium, tam in isto sacramento, quam in crucis patibulo, si- « gnum est illius ineffabilis expositionis, et sacrifici- « cationis, qua spiritum suum jugiter immolavit « Deo Patri pro nobis in templo latissimo cordis « sui, in quo se ipsum obtulit a conceptionis sua instanti, usque ad horam mortis; universa quæ dixit, fecit ac pertulit, pro nostra agenda ac pa- « tiendo salute ad gloriam Patris, Omnia namque quæ Christus fecit, ac passus est, meritaria nobis fuerunt. Ideo tota vita Christi in sæculo quasi una solemnissima Missa fuit, in qua ipse fuit « altare, et templum, sacerdos, et hostia. » Quæ doctrina consonat cum eo, quod S. Bonaventura docet, qui considerans, qualiter Filius Dei continue, et sine intermissione a cœlo ad altare descendet, ut pro nostra salute offeratur in sacrificium, ita scribit²: « Non minus videtur facere Deus in hoc, quod quotidie dignatur descendere de cœlo super altare, quam cum de cœlo descendens, naturam humani generis assumpsit factus homo; et ideo hoc est memoriale totius dilectionis suæ, et quasi compendium quoddam omnium beneficiorum quod nobis reliquit, et incarnationis, redemptio- « nis, glorificationis, et justificationis figuram in hoc inclusit. »

3. — Post institutionem hujus sacrificii a Christo factam, prout ex S. Isidoro colligitur, S. Petrus Christi Vicarius pro reverentia tam alti, et ineffabilis mysterii, multos ritus, et cærenomias sacras in terra ordinavit: « Ordo Missæ, » inquit S. Isidorus³,

¹ DION. CART., I. de Vita Curator. — ² S. BON., t. VII de Instit. nov. — ³ S. ISID., de offic. eccl.

« vel orationum, quibus oblata Deo sacrificia con- « secrantur, primum a sancto Petro est institutus, « cuius celebrationem uno eodemque modo uni- « versus peragit orbis. » Observandum porro est, quod non constet Apostolos prius celebrasse Missam, hocque sacratissimum mysterium frequen- tasse, præterquam post adventum Spiritus Sancti, ut tanto dignius per hujus Sancti Spiritus assistentiam, sacrosanctum illud sacrificium celebraretur. Ex tunc enim, ut in Actibus Apostolorum cap. II. dicitur: Erant perseverantes in doctrina Apostolorum, et communicatione fractionis panis. Et ex cap. XIII. eorundem Actuum clare deducitur, Apostolos in negotiis Ecclesiæ maxime arduis semper ad Missæ celebrationem configuisse: ita enim habet sacer textus: Ministrantibus autem illis Domino, dixit illis Spiritus Sanctus: Segregate mihi Saulum, et Barnabam ad opus, ad quod assumpsi eos; adeoque priusquam hi ad Apostolatum eligerentur, Spiritus Sanctus Missam celebrari voluit. Nam ut Salmeron observat: « Loco illius verbi, ministrantibus, græce legitur sacrificantibus, seu munere publico in sa- « cris deservientibus, nimirum in sacro Missæ officio. »

4. — De hoc sacratissimo mysterio sacri Doctores sub diversis disserunt dignissimis epithetis. Albertus Magnus de hoc mysterio ita scribit¹: « Ibi sonant verba divina, angelica, et humana; divina quidem, cum dicitur, vel cantatur Pater noster, et leguntur verba Domini in Evangelio; angelica vero, quando dicitur Gloria in excelsis Deo; humana autem, ut in collectis, et hujusmodi. Ibi audiuntur tria idiomata nobilissima, scilicet Hebrew, ut Sabaoth, et Osanna. Græcum ut Kyrie eleison. Latinum vero, ut in aliis quæ sunt ibi. Angelis ibi existentibus, ibi est Deus cœli, et terræ; merito igitur sanctus, et seraphicus Franciscus (qui licet ad eminentes evectus fuisset sanctitatis gradus, indignum tamen se censuit, qui ad sacerdotium evehernetur) merito inquam; suos Fratres monuit, ut sublimem illam gradus sacerdotalis dignitatem, nec non tremendi illius sacrificii majestatem maximi semper facerent²; « Vide te, » dicebat, « dignitatem vestram Fratres sacerdotes, et estote sancti, quia ipse sanctus est, et sicut super omnes propter hoc mysterium honoravit vos Dominus Deus, ita et vos propter hoc mysterium diligite eum, reveremini et honorate. Magna miseria, et miseranda infirmitas, quando ipsum sic presentem habetis, et aliquid aliud in toto mundo curatis. Totus homo paveat, totus mundus contremiscat, et cœlum exultet: quando super altare in manibus sacerdotis est Christus Filius Dei vivi. O admiranda altitudo, o stupenda dignatio! o sublimitas humili, quod Dominus

¹ ALB. MAGN., Comp. The. ver. — ² Opusc. Franc. t. I, ep. 42.

« universitatis, Deus, et Dei Filius sic se humiliet, « ut pro nostra salute sub modica panis formula se « abscondat. » P. Franciscus Suarez de hoc Missæ sacrificio ait¹: « Dicendum, habere sacrificium « Missæ maximam quandam excellentiam, et digni- « tatem. Res oblata est infinitæ dignitatis: quod « pertinet ad significationem, est in hoc sacrificio « suprema, quæ esse potest tam in rebus significa- « tis, quam in modo significandi; est enim expressa « quædam, et viva imago passionis Christi, et con- « sequenter Incarnationis, et aliorum Christi mys- « terium, quibus nihil altius, et excellentius est, « nisi Deus. » Idem pariter ex parte offerentis con- « siderat dignitatem actuum perfectionis, in quibus se exercet; ait enim: « In ordine ad offerentem hoc « sacrificium, quantum in se est, significat animum « valde religiosum erga Deum, et ad Christum « maxime gratum, nam hic fit perfectissima quæ- « dam professio divinæ potentie et dominii in om- « nem creaturam, quam ad nutum voluntatis suæ « unico verbo transmutare potest; fit etiam eximia « quædam confessio supremæ excellentiæ, et ma- « jestatis, que tanta est, ut res infiniti valoris ei « debeat in sacrificium offerri. Fit etiam grata « commemorationis beneficiorum Christi, et charitatis « erga humanum genus. » Idem in progressu hujus materie alias instituit considerationes circa personam illius, qui principalis est offerens, qui est Christus; sacerdos enim visibilis, hujus ministerium solum est instrumentum, non vero agens primarium. Sie ergo loquitur: « Igitur sub hac ratione « sacrificium hoc habet infinitatem quamdam in ge- « nere sacrificii, non tantum ex parte rei oblatæ, « sed etiam ex parte offerentis, non minus quam « habuit sacrificium, quod Christus per se obtulit « in cena; nam est prorsus idem et ejusdem di- « ginitatis. Nam quod nunc interveniat ministerium « sacerdotis, est quippiam valde materiale, quod « non diminuit moralem estimationem, seu valo- « rem oblationis. »

5. — Discipulus in sermone quodam ad ingerendam nobis summam, erga Missam, reverentiam, et venerationem ex S. Chrysostomo hæc transcribit memorabilia verba²: « De utilitate Missæ dicit « Chrysostomus: Tantum valet celebratio Missæ, « quantum mors Christi in Cruce; unde Thomas de « Aquino ait: In qualibet Missa invenitur omnis « fructus, et utilitas, quam Christus in die Parase- « ves operatus est in Cruce cum morte sua. » Enim vero in dubium revocari nequit, quin Missa breve aliquod sit Passionis Christi compendium; nam ut Alcuinus scribit³; « Celebratio Missæ in comme- « morationem Passionis Christi peragitur; sic enim « ipse præcepit Apostolis, tradens eis Corpus, et « Sanguinem suum: Hoc facite in meam commemo-

¹ SUAR., de sacr. — ² Discip. 48. — ³ ALCUIN., l. de div. offic.

« rationem; hoc est in memoriam Passionis meæ, « tanquam si diceret: Quod pro vestra salute passus « sum, in memoriam revocate, et pro vestra ves- « trorumque salute eadem perferre curate. » Jacobus Hautinus, fide dignissimus auctor, curiosam quandam refert historiam, huic proposito nostro haud importunam; dicit enim⁴, quod cum in Anglia Catholice quidam, cuius nomen Cœlo notum est, ad certam quandam, et notabilem summæ pecuniarie multam condemnatis fuisse, eo quod contra decretum regium Missæ sacrificium auscultasset, multam hanc expedire volens, cum omni possibili industria ad hoc conatus fuerit, ut monetas aureas, noviter in Lusitanis ceras, et ponderis excessum habentes, numerare posset. Fiscus pecuniam hanc recepturus, ejusdem speciem, et pondus admiratus, catholicum, quoniam mysterio tam exquisitam pecuniam exolveret, interrogavit: qui respondit ei: « Scito, id a me studio factum, « quoniam pro sacrificio solvuntur, quo nihil uspiam « pulchrius esse potest; et quia id a me quæsist, « reliquum tibi aperio, scilicet nummos hac Crucis « quam vides, nota impressos, a me de industria « lectos esse, magna quod sit Crucis, et Eucharis- « tie cognatio. »

6. — Multi quidem sunt, qui se felices futuros fuisse existimant, si sacrificio, quod Filius Dei vel in coenaculo Sionitico vel in monte Calvariae, Æterno Patri suo de semetipso obtulit, personaliter præsentes esse potuerint; ac proinde sancta quadam æmulatione sancto Joanni, et Mariis invident, utpote qui utrique sacrificio astiterunt; at vero quisnam est, qui in missa illum ipsum offerri nesciat, de quo S. Paulus ad Ephesios scribit⁵: Tradidit semetipsum pro nobis oblationem, et hostiam Deo in odorem suavitatis? Et quidem tametsi Redemptor noster Apostolis suis, et consequenter toti Ecclesiæ præcepit, ut sacrificium hoc in memoriam passionis sue celebarent: Hoc facite in meam commemorationem, certum tamen est, quod missa non solum memoria, et repræsentatio sit utriusque illius sacrificii, verum etiam Christus ipsem interueniat, tanquam agens principale, et præcipiuus sacrificans, qui semetipsum obtulit, tam in cena, quam in monte Calvario; ac proinde est ejusdem valoris et efficaciæ hoc sacrificium, cuius illa fuerunt, quia idem ille, qui tunc se sacrificavit pro nostra salute, idem inquam, nunc continuo semetipsum per ministerium sacerdotis offert in Missa. In cuius probationem advertendum est, quod sacerdos in consecratione non dicat: Hoc est enim corpus meum. Hæc enim est differentia inter sacrificium in monte Calvario oblatum et hoc nostrum, quod quotidie offertur, quod illud fuerit cruentum, hoc vero non; atque ideo Missæ sacrificium incruentum appellatur; tunc enim Filius Dei

⁴ JAC. HAUT., Sacr. omor. — ⁵ EPH., v, 2.

passibilis et mortal is erat, nunc vero tametsi in sa- « crificio offeratur sacrosancta ejus humanitas im- « mortal is et impossibilis existens, sanguis tamen ejus minime funditur¹, quia jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur nec tamen propter hoc inexhaustis defraudamur meritorum et gratiarum suarum thesanis, quos tunc in altari crucis pro nobis lucratus fuit. Unde sacrum Concilium Tridentinum in hæc verba desinit²: « In divino hoc sa- « crificio, quod in Missa peragitur, idem ille « Christus continetur et incruente immolatur, qui « in ara Crucis semel se ipsum cruento obtulit. » In mysteriis, quæ per anni circulum celebrat Eccles ia, videlicet Incarnationis, Nativitatis, Resurrectio- « nis, Ascensionis, aliorumque similium, Ecclesia memoriam renovat Christi, olim in utero Virginali incarnati, nati in Bethlehem, in monte Oliveti ascendentis in cœlum: at vero in Missa non solum fit commemoratio institutionis sanctissimi sacra- « menti in coenaculo Sionitico peractæ, nec non sacrificii cruentis, Æterno Patri in cruce oblati, verum insuper ipse Dei Filius in propria persona ille ipse, qui in coenaculo et monte Calvario erat, ille ipse inquam, est, qui de novo per corporalem suam præsentiam pro salute nostra in altare offer- « tur et sacrificatur, seque ipsum offert et sacrificat³: Ipse est propitiatio pro peccatis nostris; ubi obser- « vanda sunt verba illa, ipse est non vero aliis. Joannes Osorius de sacrificio Missæ disserens, ita scribit⁴: « Missa est totius vitæ Christi repræsentan- « tio, ut, qui eum in terris conversantem videre « non potimus, in Missa ejus effigiem videamus. « Unde ipse ait: Hæc quotiescumque feceritis, in mei « memoriam facietis. » Quibus verbis parum nimis dixisse videtur, quia ut ex auctoritate Concilii Tri- « dentini probavimus, in Missa Christus personaliter præsens est, cum corpore, anima et divinitate et per concomitantiam tres quoque divinæ personæ. In aliis sacramentis Deus non est personaliter præ- « sens, sed solum divina ejus gratia, quæ operatur: de fide autem est, quod Christus in Eucharistia, ejusque sacrificio incruento, personaliter et corporaliter præsens sit; ac proinde sacramentum ac sacrificium istud jure meietur, ut excelsis et subli- « mis titulis afficiatur et honoretur. Unde B. Alge- « riensis ait⁵: « Egregium et super omnia excellens « sacramentum nobis providit in sacrificio suo. » Salmeron de Missæ sacrificio tractans, Eusebium citat Cæsariensem, qui in libro de demonstratione Evangelica t. i, c. 10, Missam appellat sacrificium honore plenissimum, et merito, quia omnia Christianæ Religionis mysteria simul juncta tantam honorabilitatem et dignitatem uon habent; quan- « tam hoc solum obtinet, quia in sacrificio incruento

¹ ROM., vi, 9. — ² Conc. Trid., ib. — ³ IOAN., i, 2. — ⁴ JOAN. OSOR., Conc. de divinis sacrificiis. — ⁵ B. ALG., l. de sacr.

¹ SALM., t. IX, tr. 23. — ² II REG., XXIII. — ³ Psal. CXVIII, 100. — ⁴ Ps. LXXI, 16. — ⁵ S. BONAVENT., Comp. Theol. vet.